

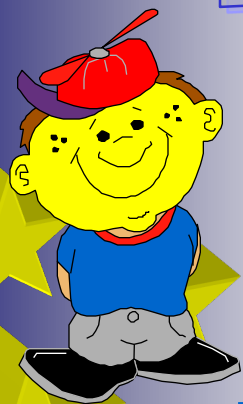
Cine este chemat la o slujbă, să se țină de slujba lui.
Cine învață pe alții, să se țină de învățătură.
(Romani 12:7)

PASTELUL „IARNA”

— demonstrația speciei —

STUDIAREA ȘI APROFUNDAREA
DIVERSELOR ASPECTE ȘI PROBLEME
LA PASTELUL „IARNA” de Vasile Alecsandri

Lecții recapitulative pentru elevii din clasa a VIII-a

Prof. IOAN HAPCA

„părintele pastelului” în literatura română

- Vasile Alecsandri este considerat „părintele pastelului” în literatura română, deoarece a fost primul scriitor român care a abordat această specie literară. Până la el au mai apărut descrieri de natură, dar numai în cadrul altor opere.
- Poetul a preluat termenul de pastel din artele plastice unde desemnează un desen în culori palide.
- El a scris un ciclu de 30 de poezii dedicate naturii Mirceștilor, anotimpurilor, anului, diferitelor momente ale zilei și muncii câmpului.

un tablou din natură

- Pastelul este creația lirică în versuri, în care se prezintă un tablou din natură în strânsă legătură cu sentimentele autorului.
- Poezia „Iarna” este pastel pentru că are toate trăsăturile speciei. Ca orice pastel, și această poezie este o creație lirică care exprimă un tablou din natură, sentimentele autorului față de elementele descrise.
- În primul tablou al poeziei, primele trei strofe, autorul prezintă o zi de iarnă, cu cer acoperit de nori, cu soarele care abia se zărește printre aceștia, cu ninsoare abundentă și lipsă de mișcare. Abundența zăpezii trezește în sufletul autorului sentimente de neliniște și melancolie.

senin și soare strălucitor

- În tabloul al doilea (ultima strofă) se prezintă o zi de iarnă însoțită de cer senin și soare strălucitor, în care își face simțită prezența omul într-o sanie ușoară, însoțit de clinchetele vesele de zurgălăi.
- Sentimentele autorului sunt în concordanță cu tabloul descris, și predomină veselie.

Poetul apelează la metafore

- O altă trăsătură specifică pastelului care se regăsește și în poezia „Iarna” este aceea că figurile de stil au un rol deosebit în prezentarea tabloului și a sentimentelor. Poetul apelează la metafore precum: *„lungi troiene călătoare”*, *„zale argintie”*, *„oceanul de ninsoare”*.
- Metafora *„troiene călătoare”* se referă la norii aducători de zăpadă, și se bazează pe asemănarea acestora cu troienele formate prin spulberarea zăpezii de vânt. Metafora *„zale argintie”* se referă la pătura de nea care acoperă pământul, protejându-l împotriva înghețului, așa cum zalele protejau corpul soldaților. *„Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară”*. Metafora *„oceanul de ninsoare”* se referă la stratul de zăpadă care acoperă pământul și se bazează pe asemănarea acestuia în dimensiune cu întinderea oceanului.

Poetul apelează la personificări

- Personificarea este o altă figură de stil la care apelează poetul pentru a realiza tabloul din natură: iarna este cumplită și asemenea unui om, cerne norii de zăpadă. *„Din văzduh cumplita iarnă, cerne norii de zăpadă”*.
- Țara se îmbracă în zăpadă. *„Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară”*, iar soarele, asemenea unui părinte iubitor *„strălucește și dismeardă oceanul de ninsoare”*.

Poetul apelează la comparații

- Comparația este o altă figură de stil folosită de poet pentru realizarea tabloului și sugerarea stărilor sufletești.
- Fulgii care cad sunt asemănați cu niște fluturi albi. „*Fulgii zbor, plutesc în aer, ca un roi de fluturi albi*”, iar soarele care abia se vede printre nori este comparat cu un vis de tinerețe. „*Soarele rotund și palid, se prevede printre nori, / Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.*”

Poetul apelează la epitete

- Pentru realizarea tabloului autorul folosește o gamă largă de epitete simple, antepuse sau postpuse, cromatice sau personificatoare.
- Epitetele „*troiene*” călătoare, „*fiori*” de gheață, „*zale*” argintie, „*întinderea*” pustie, atribuie însușiri deosebite unor elemente din natură, în timp ce epitetele personificatoare „*cumplita iarnă*”, „*voios răsună*”, atribuie însușiri omenești elementelor naturii.
- Epitetele cromatice „*fluturi*” albi, „*umeri*” dalbi, „*clăbuci*” albi, „*fantasme*” albe sugerează culoarea predominantă a tabloului: alb.

imagini vizuale, auditive, motorii

- Tabloul se realizează și cu ajutorul repetițiilor. „*Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară, fără urme, fără drum*” care sugerează abundența zăpezii și absența omului. Atotputernicia iernii este sugerată de enumerația „*tot e alb, pe câmp, pe dealuri, împrejur în depărtare.*”
- Ca în orice pastel, și în poezia „Iarna” un rol deosebit îl au imaginile vizuale, auditive, motorii. Primul tablou se realizează cu ajutorul imaginilor vizuale, care fixează dimensiunile spațiale ale tabloului. „*Din văzduh, fulgii zbor, tot e alb, ...ziua ninge,....*”. Tabloul al doilea se realizează cu ajutorul imaginilor vizuale, auditive și motorii.

modul principal de expunere: descrierea

- Ca în orice pastel, și în poezia „Iarna” modul principal de expunere este descrierea cu ajutorul căreia poetul prezintă tabloul din natură și stările sufletești.
- Privită în totalitatea ei, poezia *Iarna* constituie, pe lângă *un pastel*, și *un tablou în versuri*, deoarece înfățișează o priveliște de dimensiuni impresionante și prezintă fenomenul în succesiunea evenimentelor din natură.
- Opera se caracterizează, ca orice tablou, prin unitate compozițională, deși cele două părți ale ei sunt oarecum antitetice.
- Având toate aceste trăsături, poezia „Iarna” de Vasile Alecsandri rămâne una dintre cele mai cunoscute pasteluri ale „Bardului de la Mircești”.

Caracteristicile unui pastel :

- — specie literară *lirică*, *în versuri* (elemente de pastel apar și la prozatori precum Mihail Sadoveanu, considerat un poet în proză — în 1925, Eugen Lovinescu afirma: „Sadoveanu este, poate, cel mai puternic poet la naturii”, dar și alți prozatori;
- — eul liric își exprimă *direct* sentimentele, influențate de aspectul naturii;
- — se desprind, deci, sentimentele eului liric: admirație, venerație, extaz, încântare, tristețe, melancolie, nostalgie etc.;

Caracteristicile unui pastel :

- — ca mod de expunere, predomină *descrierea în versuri*;
- — nu apare acțiunea în sine, ci găsim *elemente de mișcare* (dinamice), necesare descrierii;
- — dacă apar personaje, ele nu sunt implicate în acțiune, ci completează tabloul / tablourile;
- — deoarece termenul de „pastel” este comun și picturii, apar tablourile de natură, de altfel, termenul de „tablou” (din fr. *tableau*) este utilizat în special în pictură, de unde a fost transferat în literatură indicând „fixarea unei imagini”, sintetizând o serie de elemente semnificative;

Caracteristicile unui pastel :

- — aparținând genului liric, întâlnim frecvent imagini poetice, termeni cu sens figurat, deci numeroase figuri de stil;
- — imaginile poetice pot fi vizuale, auditive, olfactive, chinestezice etc., și rezultă din utilizarea anumitor părți de vorbire cu rol stilistic, din construcții cu sens figurat;
- — dintre elementele stilistice, frecvente sunt *epitetele cromatice*, necesare redării culorii predominante a tabloului/tablourilor: „zale argintie, umeri dalbi” (Vasile Alecsandri), „norii suri, brumă argintie” (Octavian Goga), „mugur alb și roz și pur” (George Bacovia) etc.;

Caracteristicile unui pastel :

- titlul este sugestiv, indicând elementul descriptiv: „Iarna”, „Toamna”, „Primăvara”, „Vara”, „Viscolul”, „Gerul”, „Sania”, „În miezul verii”, „Oaspeții primăverii”, „Vestitorii primăverii”, „Iarna pe uliță”, „Balta”, „La gura sobei”, „Malul Siretului”; se pot întâlni și elemente ce denumesc sărbătorile din viața poporului și repere agrare (cositul, secerișul, „glasul” morilor). Unii pasteliști își intitulează respectivele creații chiar „Pastel”: George Coșbuc, George Topârceanu etc.;

Caracteristicile unui pastel :

- — în majoritatea pastelurilor, apare comuniunea omului cu natura;
- — natura este personificată, umanizată, în multe pasteluri luând înfățișarea unei fete (alegorie);
- — în multe pasteluri, apar elemente de imn, de odă, de meditație.

Diploma

Se acorda Domnului IOAN HAPCA de la Scoala cu clasele I-VIII - Viseu de Jos, jud. Maramures pentru contributia adusa la imbogatirea continutului www.didactic.ro cu materiale originale, utile procesului de educatie in scoala romaneasca.

Prezenta atesta publicarea a 20 materiale (lectii, planificari, teste, recenzii de manuale, fotografii, etc.) in format electronic, ce pot fi consultate pe portalul www.didactic.ro, la ID-ul *hapca*.

Coordonator didactic.ro

Emil Onea

powered by **SOFTWIN**

Data: 25-04-2006

Seria: F2D5E7D300X21981XSW2006

Click cu mausul la sfârșitul derulării diapozitivelor

DESPRE LECȚIILE CUPRINZÂND

Pastelul „IARNA”

Concept original și realizare:

Numai pentru UZ INTERN la

ȘCOALA CU CLASELE I-VIII

Vișeu de Jos ~ Jud. MARAMUREȘ

str. Principală, nr. 1111

Tel. 0262-368013

E-mail: ihapca2002@yahoo.com

Autor > Prof. IOAN HAPCA

